УДК 338.43:636(477):339.924
JEL Q13, Q18, F15
DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8273/2026-15-30

Черевко І.В.
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки,
Львівський національний університет ветеринарної медицини і біотехнологій
імені С.З. Ґжицького
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8411-6136

Iryna Cherevko
Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskyi

Бекер І.В.
аспірант,
Львівський національний університет ветеринарної медицини і біотехнологій
імені С.З. Ґжицького
ORCID: https://orcid.org/0009-0007-3647-3220

Ihor Beker
Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskyi

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S LIVESTOCK SECTOR UNDER CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

Анотація. *Метою проведеного дослідження було визначити основні тенденції розвитку тваринництва України, узагальнити економічні та інституційні виклики євроінтеграції й обґрунтувати пріоритетні напрями підвищення конкурентоспроможності галузі з урахуванням умов воєнного стану та процесів євроінтеграції країни. В ході дослідження використано методи статистичного аналізу, порівняння, узагальнення та SWOT-аналізу. Ідентифіковано тенденції галузі до зменшення обсягів виробництва та її ресурсної бази і збереження структурних проблем. Розглянуто вплив воєнних ризиків, виробничих витрат, нерівномірності технологічного розвитку та вимог законодавства ЄС. На основі досвіду Польщі та інших країн Центральної і Східної Європи визначено значення інвестиційної модернізації, кооперації, розвитку переробки продукції, державної підтримки й впровадження європейських стандартів. Встановлено, що перспективи галузі залежать від поєднання відновлення виробничого потенціалу, підвищення продуктивності тварин, розвитку переробки та узгодження державної політики з умовами єдиного європейського ринку.*

Ключові слова: *тваринництво, євроінтеграція, сільськогосподарські підприємства, господарства населення, конкурентоспроможність, продуктивність тварин, переробка, стандарти ЄС.*

Abstract. Introduction. *Ukraine's European integration trajectory presents the country's livestock producers with both additional development opportunities and a range of challenges associated with the need to transition the sector to European operational standards. These challenges are particularly significant given the conditions and consequences of the full-scale war.* ***Purpose.*** *The study aimed to identify key trends in the development of Ukraine's livestock sector, summarize the economic and institutional challenges of European integration, and substantiate priority areas for strengthening the sector's competitiveness, taking into account the consequences of the war, structural changes in production, and the experience of Central and Eastern European countries.* ***Methods.*** *The study employed statistical analysis – to assess changes in livestock production; comparative analysis – to examine the experience of accession of Central and Eastern European countries into EU; synthesis – to identify interrelationships between production, processing, and market access; and SWOT analysis – to systematize internal and external factors, affecting the branch and to substantiate pathways for its future development.* ***Results.*** *The analysis shows that in 2025 the volume of livestock production decreased significantly compared to 2024. Long-term trends in livestock numbers and milk production indicate a decline in the number of cattle, inequalities in production efficiency between farms and households, and insufficient integration of individual producers into modern processing and marketing chains. The Polish experience illustrates how investment, economies of scale, increased animal productivity and the development of export-oriented processing can enhance the competitiveness of the branch, even if structural transformation puts pressure on small-scale producers. Priority areas for the development of Ukraine's livestock sector have been identified. It is expected, that Ukrainian producers may face increased competition without access to support comparable to that available to farmers in EU Member States, both during the accession process and now.* ***Conclusion.*** *European integration should be viewed as a process of structural transformation in which government policy, investment, producer cooperation, and international aid are aligned with the needs of various livestock sub-sectors and farms of different scales; collectively, these factors can enhance the industry's efficiency and competitiveness.*

Keywords: *livestock farming, European integration, agricultural enterprises, competitiveness, animal productivity, dairy farming, processing, EU standards.*

© Черевко І.В., Бекер І.В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Постановка проблеми. Тваринництво є важливою складовою аграрної економіки України, оскільки забезпечує населення продуктами харчування, формує попит на корми та інші матеріально-технічні ресурси, створює сировинну базу для харчової промисловості й підтримує зайнятість у сільській місцевості. Але повномасштабна війна загострила проблеми, які накопичувалися в українському тваринництві й до 2022 р. Руйнування та пошкодження виробничих об'єктів, тимчасова окупація територій, територіальне переміщення підприємств, порушення постачання кормів і ветеринарних засобів, перебої з електроенергією, логістичні обмеження та нестача працівників ускладнили ведення тваринницької діяльності. За таких умов для цієї галузі вкрай важливе, причому – подвійне значення має європейська інтеграція. З одного боку, доступ до ринку ЄС створює перспективи для розширення експорту, залучення інвестицій, розвитку переробки та включення українських виробників до міжнародних ланцюгів доданої вартості. З іншого боку, євроінтеграція передбачає виконання вимог щодо безпечності харчових продуктів, ветеринарного контролю, здоров'я та добробуту тварин, простежуваності сировини, правильного поводження з побічними продуктами тваринного походження й екологічних аспектів виробництва. Для значної частини господарств виконання цих вимог потребуватиме значних капіталовкладень, організаційних змін і часу. Тому розвиток тваринництва в умовах євроінтеграції не можна зводити лише до формального наближення законодавства України до права ЄС. Ідеться про необхідність комплексних змін у виробництві, переробці, системі контролю якості, інфраструктурі, фінансуванні та взаємодії учасників ринку з врахуванням різниці між великими й малими виробниками, спеціалізації окремих підгалузей і здатності господарств адаптуватись до критичних змін середовища функціонування та відновлювати свою діяльність після воєнних втрат. Зазначені моменти в цілому окреслюють комплексну проблему, яка потребує відповідного підходу до її вирішення і сформувала мету дослідження, результати якого представлені у даній статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Наукове опрацювання перспектив розвитку тваринництва України в умовах євроінтеграції охоплює кілька взаємопов'язаних напрямів, що стосуються функціонування галузі під впливом сукупності євроінтеграційних викликів, на які накладаються і виклики, спричинені війною. Так С.А. Сегеда та І.В. Третяк здійснили статистичний аналіз виробництва основних видів продукції тваринництва України і показали, що тривале скорочення поголів'я особливо мало місце у сільськогосподарських підприємствах і наголосили на неоднорідності технологічних і економічних умов у господарствах галузі [8]. N. Riabinina проаналізувала і систематизувала основні перешкоди у розвитку молочної галузі України на шляху до європейської інтеграції [15]. I. Kyryliuk et al. дослідили основні підходи у країнах ЄС до забезпечення виконання вимог євроінтеграції [13]. O. Shubravska et al. аналізують відповідності українського аграрного сектору економіки умовам членства в ЄС та вимогам Спільної аграрної політики ЄС та Європейського зеленого курсу [16]. A. Jambor та M. Gorton на основі аналізу досвіду країн Центральної та Східної Європи встановили, що їх приєднання до ЄС сприяло зближенню рівнів розвитку сільського господарства і виявили причини різниці у результатах євроінтеграції у різних країнах [12]. Результати дослідження W. Ziętara et al. свідчать про структурну перебудову галузі молочного скотарства Польщі за двадцять років членства в ЄС: збільшення поголів'я, підвищення продуктивності корів і посилення ролі крупніших господарств [17]. A.Agyeiwaa-Afrane et al. засвідчили позитивну роль людського капіталу для залучення прямих іноземних інвестицій та вказали на важливість розвитку управлінських і регуляторних функцій аграрного сектору [9].

Результати зазначених досліджень є важливі для визначення умов, за яких формальне розширення ринку для українських виробників тваринницької продукції перетворюється на реальну економічну можливість для виробників та дають змогу трактувати євроінтеграційні вимоги не лише як додаткові витрати для цих виробників, а й як елемент формування їх конкурентних переваг за умови належної організації процесу євроінтеграції. Ці результати дають підставу розглядати євроінтеграцію не як автоматичну гарантію ефективного розвитку сільського господарства в цілому, а як процес, результати якого в значній мірі залежать від внутрішніх можливостей країни та підприємств галузі і державної політики.

Отже, наявні публікації висвітлюють певні тенденції розвитку тваринництва України, інтеграційні вимоги ЄС, воєнні обмеження та потенційні результати європейської інтеграції для галузі. Водночас перспективи розвитку тваринництва України в контексті проблем економічної спроможності господарств виконувати вимоги ЄС на шляху до євроінтеграції та можливостей їх державної й міжнародної підтримки в умовах високо динамічного середовища функціонування детермінують необхідність систематичного продовження наукових досліджень, що в сукупності визначає окреслену спрямованість статті.

Мета статті – представити результати проведеного дослідження основних тенденцій розвитку тваринництва України, економічних та інституційних викликів євроінтеграції для цієї галузі й обґрунтування пріоритетних напрямів підвищення її конкурентоспроможності з урахуванням умов воєнного стану та їх наслідків, структурних змін у виробництві та досвіду держав Центральної і Східної Європи у здійсненні процесів євроінтеграції.

Методи дослідження. Дослідження окресленої проблеми здійснено на основі діалектичного підходу до вивчення соціально-економічних явищ з використанням комплексу органічно поєднаних методів, серед яких: статистичний метод – для визначення змін обсягів виробництва; порівняльний метод – для зіставлення тенденцій розвитку галузі у різних категоріях виробників та узагальнення досвіду країн, які приєдналися до ЄС; методи аналізу і синтезу – для визначення взаємозв'язків між продуктивністю тварин, витратами, переробкою та доступом до ринків; SWOT-аналізу – для систематизації сильних і слабких сторін тваринництва України, а також можливостей і загроз, пов'язаних з європейською інтеграцією.

Інформаційну базу проведеного дослідження склали дані Державної служби статистики України

щодо галузі тваринництва, наукові публікації українських і зарубіжних авторів, матеріали Європейської комісії та Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (FAO). Для аналізу динаміки основних показників галузі тваринництва використано їх зіставлення за 2021–2025 рр., а для оцінювання довгострокових структурних змін – офіційні оприлюднені статистичні ряди даних за попередні роки, по яких був доступ до наявних зіставних опублікованих рядів цих даних. Це дало змогу уникнути механічного об'єднання показників, розрахованих за різними методиками або оновлених у різний час.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка перспектив розвитку тваринництва логічно і об'єктивно потребує ідентифікації існуючого стану галузі та виявлення тенденцій її динаміки (табл. 1-5).

Дані таблиці 1 засвідчують, що тваринництво України за досліджуваний період демонструвало дещо інший характер динаміки, ніж сільське господарство загалом і зокрема - рослинництво. Якщо у 2022 році згортання виробництва охопило всі основні сектори сільськогосподарської діяльності, то у 2023–2024 роках тваринництво характеризувалося відносною стабільністю, а його індекси виробництва продукції залишалися вище рівня попереднього року. Це свідчить про певну здатність галузі підтримувати виробничу діяльність навіть за несприятливих економічних і політичних умов.

Водночас порівняно краща динаміка тваринництва не означає відсутності в галузі структурних проблем. Індекси продукції, розраховані до попереднього року, характеризують короткострокові зміни, але не відображають сукупного результату за весь період. Після згортання виробництва у 2022 році його подальше зростання могло означати часткове відновлення, однак воно саме по собі не підтверджує повернення до довоєнного рівня. Окремої уваги заслуговує ситуація 2024–2025 років. На тлі згортання сільськогосподарського виробництва загалом індекс продукції тваринництва у 2024 році залишався позитивним, тоді як у 2025 році він свідчив про незначне зниження, порівняно з попереднім роком. Відмінності між індексами продукції сільськогосподарських підприємств і господарств населення також мають важливе значення. У 2022 році підприємства зазнали помітнішого скорочення виробництва, ніж господарства населення, що може бути пов'язано з більшою концентрацією в них виробничих потужностей, потребою у стабільному постачанні ресурсів та залежністю від логістичної інфраструктури. Отже, дані таблиці 1 дають підстави оцінювати тваринництво як відносно стійку складову сільського господарства України в окремі роки досліджуваного періоду, проте його динаміка поки що не свідчить про сформовану тенденцію до сталого зростання. Перспективи розвитку галузі в умовах євроінтеграції визначатимуться здатністю поєднати відновлення виробництва з модернізацією технологій, скороченням витрат і посиленням конкурентоспроможності продукції. Водночас для остаточної оцінки масштабів відновлення необхідно враховувати абсолютні обсяги виробництва (табл. 2), оскільки позитивний річний індекс не виключає збереження значних втрат порівняно з попередніми роками.

Дані таблиці 2 виявляють одну з ключових проблем сучасного тваринництва України – згортання виробництва основних видів продукції за тривалого збереження несприятливих тенденцій у молочному та м'ясному секторах галузі. На відміну від індексів, наведених у таблиці 1, абсолютні обсяги виробництва дають змогу оцінити масштаб відповідних змін і визначити, наскільки стійкими є виробничі позиції галузі. Найбільш виразним є скорочення обсягів живої маси вирощування сільськогосподарських тварин всіх видів. За наведеними даними, у 2025 році обсяг цієї продвкціїстановив приблизно 67,9 % рівня 2021 року. Зменшення обсягів виробництва молока є не менш важливою тенденцією, оскільки воно безпосередньо пов'язане із забезпеченням сировиною молокопереробних підприємств і стабільністю постачання молочної продукції на внутрішній ринок. У 2025 році виробництво молока становило 79% рівня 2021 року.

Тенденція обсягів виробництва яєць свійської птиці має дещо інший характер. У 2025 році воно становило 83,3% рівня 2021 року, тобто скорочення було

Таблиця 1

Динаміка індексу сільськогосподарської продукції України, % до попереднього року

Рік	Усі категорії господарств	Сільськогосподарські підприємства	Господарства населення	Продукція рослинництва	Продукція тваринництва
2021	134,7	140,3	114,6	157,7	98,6
2022	86,6	83,8	99,3	83,9	93,4
2023	113,8	114,0	113,3	118,6	103,1
2024	91,5	93,0	85,5	87,1	102,7
2025	96,9	96,8	97,1	96,5	98,9

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі [2]

Таблиця 2

Динаміка виробництва основних видів продукції тваринництва в Україні

Вид продукції	Роки					
	2021	2022	2023	2024	2025	2025 в % до 2021
Жива маса вирощування с-г тварин всіх видів, тис. т	3329,8	2962,5	3105,9	3167,1	3034,4	91,1
Молоко, млн т	8516,9	7591,8	7276,6	7091,6	6725,1	79,0
Яйця птиці свійської, млн шт.	14071,3	11862,0	11368,9	11597,2	11725,3	83,3

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі [1]

менш значним, ніж у м'ясному та молочному напрямах тваринництва. Водночас це не свідчить про повне відновлення галузі, оскільки обсяги виробництва яєць залишаються меншими, ніж у початковий рівень досліджуваного періоду. Відносно краща динаміка тваринницької продукції порівняно з іншими видами продукції може вказувати на порівняно вищу здатність цього сектору підтримувати виробничу діяльність, однак для оцінювання його конкурентоспроможності необхідно враховувати витрати на корми, енергозабезпечення, ветеринарний контроль і логістику. Отже, дані таблиці 2 свідчать про те, що перспективи розвитку тваринництва України пов'язані не лише з відновленням чисельності поголів'я та обсягів виробництва, а й із формуванням стійких зв'язків між виробникамитваринницькоїпродукціїтаїїпереробниками. Для європейської інтеграції принципове значення матиме здатність галузі забезпечувати регулярні поставки конкурентоспроможної кінцевої продукції, а не лише нарощувати обсяги виробництва (табл. 3).

Дані таблиці 3 характеризують місце тваринництва у структурі сільськогосподарського виробництва в Україні та дають змогу визначити напрям структурних змін у галузі, що мали місце за досліджуваний період. Частка продукції тваринництва у 2022 році зросла, після чого дещо знизилася у 2023 році та знову підвищилася у 2024 році. Така динаміка свідчить про певне посилення відносної ролі тваринництва порівняно з 2021 роком, однак її зміст потребує обережного трактування. Структурні зміни, відображені в таблиці, слід розглядати разом із динамікою індексів та абсолютних обсягів виробництва, наведених у таблицях 1 і 2. Таке зіставлення показує, що відносне збільшення частки тваринництва відбувалося на тлі загальних змін у сільськогосподарському виробництві, а не обов'язково внаслідок його стійкого розширення. Для євроінтеграційних перспектив важливим є не саме по собі збільшення частки тваринництва, а підвищення його економічної ефективності та здатності створювати продукцію з більшою часткою доданої вартості

Подальший розвиток галузі в умовах євроінтеграції залежатиме від того, наскільки зміна її структурної ролі супроводжуватиметься реальним відновленням виробництва, підвищенням продуктивності (табл. 4). та поліпшенням фінансових результатів.

Дані таблиці 4 дають змогу оцінити технологічні передумови розвитку тваринництва та виявити його відповідні відмінності у сільськогосподарських підприємствах і господарствах населення. Основною тенденцією при цьому є випереджальне зростання продуктивності молочного стада у підприємствах, тоді як за окремими іншими показниками зміни мають менш однозначний характер. Але зростання продуктивності корів у сільськогосподарських підприємствах, зафіксоване в таблиці 4, не забезпечило повної компенсації загального зменшення виробництва молока.

Це дає підстави припустити, що приріст продуктивності тварин у окремих виробничих групах супроводжувався зменшенням поголів'я або іншими змінами у структурі виробництва, що відповідно відображається на рівні ефективності галузі (табл. 5).

Дані таблиці 5 характеризують економічну ефективність виробництва окремих видів тваринницької продукції та дають змогу визначити напрями, які мають сприятливіші передумови для подальшого розвитку. Результати свідчать про істотну диференціацію економічної ефективності виробництва тваринницької продукції в Україні. Перспективи євроінтеграційного розвитку галузі пов'язані не лише з підтримкою розвитку її напрямів, які вже демонструють рентабельність, а й

Таблиця 3

Динаміка галузевої структури виробництва продукції сільського господарства України, %

Рік	Продукція рослинництва	Продукція тваринництва
2021	82,3	17,7
2022	79,1	20,9
2023	81,1	18,9
2024	80,4	19,6

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі [2 ;8]

Таблиця 4

Динаміка продуктивності сільськогосподарських тварин в Україні

Показники	Категорія господарства	Роки				
		2021	2022	2023	2024	2024 до 2021 р., %
Середній валовий надій молока від однієї корови, кг	Підприємства	6863	6636	7583	8172	119,1
	Господарства населення	4604	4560	4662	4665	101,3
Середній настриг вовни від однієї вівці, кг	Підприємства	1,6	1,2	1,2	1,1	68,8
	Господарства населення	3,3	3,1	3,3	3,5	106,1
Середня жива маса однієї голови великої рогатої худоби, реалізованої на забій, кг	Підприємства	380	378	364	389	102,4
	Господарства населення	273	259	266	279	102,2
Середня жива маса однієї голови свиней, реалізованої на забій, кг	Підприємства	111	112	113	115	103,6
	Господарства населення	142	140	141	142	100,0
Середня жива маса однієї голови свійської птиці, реалізованої на забій, кг	Підприємства	2,4	2,4	2,4	2,5	104,2
	Господарства населення	2,8	2,8	2,7	2,8	100,0

Примітка. Показники підприємств наведено разом із фермерськими господарствами.

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі [1]

із пошуком економічно обґрунтованих шляхів відновлення тих виробництв, що залишаються збитковими.

Тому наближення законодавства до норм ЄС має супроводжуватися модернізацією виробничої інфраструктури, розвитком лабораторного контролю та посиленням спроможності державних і виробничих систем забезпечувати дотримання встановлених вимог [10].

Досвід країн Центральної та Східної Європи підтверджує, що ефективність вступу до ЄС залежать від початкового рівня розвитку галузі, інвестиційної спроможності господарств і державної політики [12]. Для України важливим є розвиток не лише первинного виробництва, а й усієї системи створення доданої вартості. Наявність якісної сировини не забезпечує повноцінного використання ринкових можливостей без належного охолодження, зберігання, переробки та логістики [16].

На шляху євроінтеграції важливими перспективами розвитку тваринництва України є розширення зовнішніх ринків збуту та збільшення частки продукції з вищою доданою вартістю. Тому рівень активності експортно-імпортної діяльності підприємств галузі має принципове значення як важливий чинник активізації зовнішньоекономічної діяльності галузі, на що, своєю чергою, потенційно впливає глибина переробки продукції тваринництва як чинник підвищення частки доданої вартості у формуванні глобального ланцюга вартості і рівня конкурентоспроможності продукції тваринництва (табл. 6)

Виявлене в ході дослідження зростання обсягів експорту за окремими товарними групами продукції тваринництва на тлі зменшення обсягів виробництва основних її видів у 2021–2025 рр. свідчить про важливість зовнішніх ринків для галузі, але не є безпосереднім доказом підвищення рівня її ефективності.

На основі одержаних в ході дослідження результатів проведено SWOT-аналіз стану і тенденцій розвитку тваринництва в Україні (табл. 7) з огляду на перспективи розвитку тваринництва України в умовах євроінтеграційних процесів.

Результати SWOT-аналізу засвідчують, що перспективи розвитку тваринництва України в умовах євроінтеграції визначатимуться здатністю поєднати наявний виробничий потенціал із технологічною модернізацією та підвищенням економічної ефективності. Ці результати також свідчать, що сильні сторони українського тваринництва пов'язані з його природно-ресурсною базою, наявністю досвіду ефективного виробництва в окремих підгалузях і експорту продукції, а також потенціалом внутрішнього та зовнішнього попиту. Водночас ці переваги не усувають структурних про-

Таблиця 5

Рівень рентабельності виробництва основних видів продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах України, %

Показники	Категорії господарств	Роки					
		2021	2022	2023	2024	2025	2025 ± до 2021, в.п.
	Підприємства	21,3	23,4	25,1	42,9	36,9	+15,6
	Фермерські господарства	1,9	23,5	26,3	38,4	37,6	+35,7
Вівці та кози на м'ясо	Підприємства	-36,2	-40,9	-41,8	-11,6	-38,9	-2,7
	Фермерські господарства	-23,2	-27,5	-44,2	143,4	-46,5	-23,3
Вовна	Підприємства	-76,9	-54,2	-57,8	-85,6	-18,4	+58,5
	Фермерські господарства	-15,8	-0,1	-74,6	-12,3	-5,5	+10,3
Птиця на м'ясо	Підприємства	-36,8	-35,3	-50,6	-39,3	-47,9	-36,8
	Фермерські господарства	13,5	5,6	0,4	4,0	-3,5	-17,0
Велика рогата худоба на м'ясо	Підприємства	-19,2	-31,5	-21,9	-18,4	-10,5	+8,7
	Фермерські господарства	-23,8	-18,6	-1,0	-0,4	3,9	+27,7
Свині на м'ясо	Підприємства	-4,9	6,3	25,5	0,1	18,0	+22,9
	Фермерські господарства	-8,1	7,9	24,8	-1,8	13,1	+21,2
Яйця свійської птиці	Підприємства	-9,6	2,6	6,5	-21,3	0,9	+10,5
	Фермерські господарства	17,0	0,4	9,3	2,3	36,2	+19,2
Мед натуральний	Підприємства	-44,5	-49,7	-37,2	-40,2	-34,8	+9,7
	Фермерські господарства	22,8	-4,8	10,8	3,4	24,1	+1,3

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі [3]

Таблиця 6

Експорт основних видів продукції тваринництва України

Показник	2024 р.	2025 р.	2025 р. до 2024 р. в %%
М'ясо та їстівні субпродукти птиці, тис. т	448,8	439,2	97,9
Вартість обсягу експорту м'яса та субпродуктів, млн дол. США	962,7	1184,7	123,1
Молоко та молочні продукти, тис. т	117,7	132,1	112,2
Вартість молочного експорту, млн дол. США	295,0	321,3	108,9
Експорт яєць, млрд шт.	1,24	2,05	165,2
Вартість обсягу експорту яєць, млн дол. США	74,5	201,9	2,7 раза

Джерело: сформовано та розраховано авторами на основі [4; 5]

Таблиця 7

SWOT-аналіз стану тваринництва України та перспектив його розвитку в умовах євроінтеграції

Сильні сторони (S)	**Слабкі сторони (W)**
– Наявність природно-ресурсної та кормової бази для розвитку основних напрямів тваринництва. – Наявність підприємств і галузей із позитивними тенденціями розвитку і здатністю до адаптації до змін середовища функціонування – Збереження прибутковості виробництва молока та відновлення позитивної рентабельності свинарства. – Наявність підприємств із сучасними технологіями виробництва та переробки. – Досвід виробництва й реалізації тваринницької продукції на внутрішньому та зовнішніх ринках.	– Скорочення поголів'я і обсягів виробництва продукції порівняно з 2021 роком. – Тривала збитковість низки напрямів, зокрема виробництва яловичини, м'яса птиці, вовни та продукції вівчарства. – Значні відмінності у продуктивності й технічному оснащенні різних категорій господарств. – Обмежені фінансові можливості частини виробників щодо модернізації та виконання вимог ЄС. – Недостатня узгодженість між виробництвом сировини, її переробкою та організованими каналами збуту.
Можливості (O)	**Загрози (T)**
– Розширення доступу до ринку ЄС за умови виконання вимог щодо якості, безпечності та простежуваності продукції. – Залучення інвестицій, грантів і міжнародної технічної допомоги для відновлення та модернізації господарств. – Розвиток переробки та збільшення частки продукції з вищою доданою вартістю. – Упровадження сучасних технологій годівлі, управління стадом, біобезпеки та енергоефективності. – Розвиток кооперації, спільного використання обладнання та включення малих виробників до ланцюгів постачання. – Використання досвіду Польщі та інших країн Центральної і Східної Європи для вдосконалення державної політики розвитку галузі.	– Ризик недостатньої компенсації українським виробникам витрат на адаптацію до вимог ЄС і неоднакового доступу до коштів САП. – Посилення конкурентного тиску з боку виробників держав-членів ЄС, які мають сталий доступ до інструментів Спільної аграрної політики. – Зростання витрат на виробництво й виконання ветеринарних, санітарних, екологічних вимог та вимог щодо добробуту тварин. – Подальше скорочення поголів'я та виробничої бази внаслідок збитковості й недостатнього фінансування. – Ризик витіснення економічно вразливих господарств із ринку через високу вартість модернізації та обмежений доступ до фінансової підтримки. – Невідповідність темпів упровадження вимог ЄС реальним фінансовим і технологічним можливостям частини українських виробників.

Джерело: сформовано авторами на основі результатів опрацювання даних [1-3]та узагальнення наукових публікацій і матеріалів [8; 12-17]

блем: скорочення поголів'я, відмінностей у продуктивності, недостатньої модернізації частини господарств і обмеженого доступу до переробки.

Найважливіші можливості євроінтеграції пов'язані з розширенням ринків збуту, залученням інвестицій, технологічним оновленням та модернізацією галузі, розвитком переробки та включенням українських виробників до європейських ланцюгів постачання. Водночас реалізація цих можливостей залежить від доступності фінансових ресурсів, відповідності продукції вимогам ЄС і здатності господарств підтримувати конкурентоспроможність за умов зростання виробничих витрат. Серед зовнішніх загроз особливої уваги потребує ризик збільшення нерівності в умовах конкуренції. Якщо витрати на виконання вимог ЄС українськими виробниками зростатимуть швидше, ніж доступні можливості фінансування, частина виробників може втратити економічну спроможність функціонувати.

Висновки. Результати дослідження засвідчили, що розвиток тваринництва України відбувається в умовах воєнних ризиків, макроекономічної нестабільності та структурних обмежень. Скорочення у 2021–2025 рр. обсягів виробництва основних видів тваринницької продукції та поголів'я худоби свідчить про послаблення виробничого потенціалу галузі. Водночас підвищення продуктивності тварин у сільськогосподарських підприємствах і поліпшення економічних результатів окремих підгалузей вказують на наявність резервів розвитку. Проте збереження збитковості виробництва окремих видів продукції та істотні відмінності у виробничих і фінансових можливостях сільськогосподарських підприємств і господарств населення обмежують рівномірність використання цих резервів.

Аналіз зовнішньої торгівлі виявив перспективи розширення експорту продукції птахівництва та молочного сектору, а також істотне зростання експорту яєць у 2025 р. Підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності пов'язане з розвитком переробки, збільшенням частки продукції з вищою доданою вартістю та відповідністю вимогам європейських ринків. Водночас нарощування експорту продукції не є безпосереднім чинником підвищення ефективності її виробництва, оскільки його економічний результат залежить від співвідношення цін реалізації, собівартості та логістичних витрат. Польський досвід євроінтеграції також засвідчує, що зростання продуктивності може супроводжуватися скороченням кількості господарств, що підкреслює значення підтримки виробників різного масштабу та врахування їхніх фінансових можливостей під час адаптації до вимог ЄС.

Практичне забезпечення перспектив розвитку тваринництва передбачає поєднання державної підтримки з підвищенням ефективності господарської діяльності виробників продукції. На державному рівні важливими є доступ до кредитних та інвестиційних ресурсів, підтримка модернізації виробничої інфраструктури, кооперації й переробки, а також поетапне наближення до вимог ЄС із врахуванням можливостей виробників. На рівні підприємств пріоритетного значення набувають підвищення продуктивності тварин, удосконалення годівлі та відтворення стада, контроль виробничих

витрат, запровадження систем ветеринарної безпеки й простежуваності продукції та розвиток співпраці з переробниками. Для господарств населення виходом із ситуації є розвиток горизонтальної і вертикальної кооперації з метою концентрації обсягів продукції, забезпечення її переробки та організованого збуту. Узгодження цих заходів створюватиме передумови для підвищення конкурентоспроможності тваринництва та розширення участі українських виробників у європейських ланцюгах постачання. Подальші дослідження доцільно зосередити на оцінюванні витрат господарств різного масштабу на виконання вимог ЄС, визначенні потреб у фінансуванні окремих підгалузей і систематизації та узагальнення досвіду євроінтеграції тваринництва України та країн Центральної і Східної Європи.

І.В. Черевко – Концептуалізація; Методологія; Наукове керівництво; Перевірка; Редагування та доопрацювання.

І.В. Бекер – Курація даних; Формальний аналіз; Збір даних; Візуалізація; Написання – початковий проєкт.

Бібліографічний список:

1. Державна служба статистики України. Виробництво продукції тваринництва, кількість сільськогосподарських тварин і забезпеченість їх кормами (щорічно) (2025). Київ, 2026. URL: https://stat.gov.ua/uk/releases/vyrobnytstvo-produktsiyi-tvarynnytstva-kilkist-silskohospodarskykh-tvaryn-i-7

2. Державна служба статистики України. Продукція сільського господарства у постійних цінах (2025). Київ, 2026. URL: https://stat.gov.ua/uk/releases/produktsiya-silskoho-hospodarstva-u-postiynykh-tsinakh-2025

3. Державна служба статистики України. Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) сільського господарства. URL: https://stat.gov.ua/uk/datasets/vytraty-na-vyrobnytstvo-produktsiyi-robit-posluh-silskoho-hospodarstva

4. Експорт яєць в 2024 році зріс на 58%. Союз птахівників України. 30.01.2025. URL: https://www.poultryukraine.com/ua/about-association/association-news/2025/01/association-news_9508.html

5. За 2025 рік Україна експортувала 2,05 млрд штук харчових яєць. Союз птахівників України. 25.01.2026. URL: https://www.poultryukraine.com/ua/about-association/association-news/2026/01/association-news_9544.html

6. Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки». 2025 року Україна збільшила експорт продукції харчової і переробної промисловості у галузевому експорті до 20 %. Київ, 2026. URL: https://www.iae.org.ua/presscentre/presrelease/4311-2025-roku-ukrayina-zbilshyla-eksport-produktsiyi-kharchovoyi-i-pererobnoyi-promyslovosti-u-haluzevomu-eksporti-do-20-instytut-ahrarnoyi-ekonomiky.html (дата звернення: 14.09.2026).

7. Національний інститут стратегічних досліджень. Зовнішня торгівля України товарами: підсумки 2025 року. Київ, 2026. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-pidsumky-2025-roku(дата звернення: 14.09.2026).

8. Сегеда С. А., Третяк І. В. Статистичний аналіз виробництва продукції тваринництва в Україні. *Економіка і організація управління*. 2024. № 4(56). С. 102–117. DOI: https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.4.11.

9. Agyeiwaa-Afrane A., Agyei-Henaku K. A.-O., Badu-Prah C., Srofenyoh F. Y., Gidiglo F. K., Djokoto J. G. The theory of the investment development path and agriculture in Eastern Europe. *Heliyon*. 2024. Vol. 10, Issue 11. Article e31870. DOI: https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e31870.

10. European Commission. Ukraine Report 2025. Brussels: European Commission, 2025. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/17115494-8122-4d10-8a06-2cf275eecde7_en

11. FAO. Ukraine: Impact of the War on Agricultural Enterprises. Findings of a Nationwide Survey, October–November 2024. Rome: FAO, 2025. DOI: https://doi.org/10.4060/cd6216en.

12. Jambor A., Gorton M. Twenty years of EU accession: learning lessons from Central and Eastern European agriculture and rural areas. *Agricultural and Food Economics*. 2025. Vol. 13. Article 1. DOI: https://doi.org/10.1186/s40100-025-00346-w.

13. Kyryliuk I., Kyryliuk Y., Proshchalykina A., Hunia V. Current trends in the implementation of the European model of ensuring the quality of livestock products in Ukraine. *European Cooperation*. 2020. Vol. 4, No. 48. P. 47–67. DOI: https://doi.org/10.32070/ec.v4i48.100.

14. Petkun H. V., Nedosekov V. V. Analysis of EU and Ukrainian legislation for the cattle welfare. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary Sciences*. 2022. Vol.24, No.106, P. 108–113 DOI: https://doi.org/10.32718/nvlvet10617.

15. Riabinina N. Consideration of obstacles to the development of the dairy industry of Ukraine on the way to European integration. *Technology Audit and Production Reserves*. 2024. Vol. 4, No. 4(78). P. 31–37. DOI: https://doi.org/10.15587/2706-5448.2024.309012.

16. Shubravska O., Prokopenko K., Krupin V., Wojciechowska A. Challenges and opportunities for the development of Ukrainian agriculture in the context of EU enlargement. *Studies in Agricultural Economics*. 2024. Vol. 126, No. 2. P. 57–65. DOI: https://doi.org/10.7896/j.2833.

17. Ziętara W., Pietrzak M., Malak-Rawlikowska A. Polish dairy farm transformations and competitiveness 20 years after Poland's accession to the European Union. *Animals*. 2024. Vol. 14, No. 13. Article 2013. DOI: https://doi.org/10.3390/ani14132013.

References:

1. State Statistics Service of Ukraine. (2026). *Vyrobnytstvo produktsii tvarynnytstva, kilkist silskohospodarskykh tvaryn i zabezpechenist yikh kormamy (shchorichno) [Livestock production, number of farm animals and feed availability (annual)] (2025)*. Available at: https://stat.gov.ua/uk/releases/vyrobnytstvo-produktsiyi-tvarynnytstva-kilkist-silskohospodarskykh-tvaryn-i-7

2. State Statistics Service of Ukraine. (2026). *Produktsiia silskoho hospodarstva u postiinykh tsinakh (2025) [Agricultural output at constant prices (2025)]*. Available at: https://stat.gov.ua/uk/releases/produktsiya-silskoho-hospodarstva-u-postiynykh-tsinakh-2025

3. State Statistics Service of Ukraine. *Vytraty na vyrobnytstvo produktsii (robit, posluh) silskoho hospodarstva [Expenditure on the production of agricultural products (works and services)]*. Available at: https://stat.gov.ua/uk/datasets/vytraty-na-vyrobnytstvo-produktsiyi-robit-posluh-silskoho-hospodarstva

4. *Za 2025 rik Ukraina eksportuvala 2,05 mlrd shtuk kharchovykh yaiets [In 2025, Ukraine exported 2.05 billion food eggs]*. (2026, January 25). Union of Poultry Breeders of Ukraine. Available at: https://www.poultryukraine.com/ua/about-association/association-news/2026/01/association-news_9544.html

5. *Eksport yaiets v 2024 rotsi zris na 58% [Egg exports increased by 58% in 2024].* (2025, January 30). Union of Poultry Breeders of Ukraine. Available at: https://www.poultryukraine.com/ua/about-association/association-news/2025/01/association-news_9508.html

6. National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics". (2026). *2025 roku Ukraina zbilshyla eksport produktsii kharchovoi i pererobnoi promyslovosti u haluzevomu eksporti do 20 % [In 2025, Ukraine increased the share of food and processing industry products in sectoral exports to 20%].* Available at: https://www.iae.org.ua/presscentre/presrelease/4311-2025-roku-ukrayina-zbilshyla-eksport-produktsiyi-kharchovoyi-i-pererobnoyi-promyslovosti-u-haluzevomu-eksporti-do-20-instytut-ahrarnoyi-ekonomiky.html

7. National Institute for Strategic Studies. (2026). *Zovnishnia torhivlia Ukrainy tovaramy: pidsumky 2025 roku [Ukraine's foreign trade in goods: Results of 2025].* Available at: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-pidsumky-2025-roku

8. Seheda, S. A., & Tretiak, I. V. (2024). Statystychnyi analiz vyrobnytstva produktsii tvarynnytstva v Ukraini [Statistical analysis of livestock production in Ukraine]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and Organization of Management*, 4(56), 102–117. DOI: https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.4.11

9. Agyeiwaa-Afrane, A., Agyei-Henaku, K. A.-O., Badu-Prah, C., Srofenyoh, F. Y., Gidiglo, F. K., & Djokoto, J. G. (2024). The theory of the investment development path and agriculture in Eastern Europe. *Heliyon, 10*(11), Article e31870. DOI: https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e31870

10. European Commission. (2025). *Ukraine Report 2025.* Available at: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/17115494-8122-4d10-8a06-2cf275eecde7_en (accessed September 11, 2026).

11. FAO. (2025). *Ukraine: Impact of the War on Agricultural Enterprises. Findings of a Nationwide Survey, October–November 2024.* Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations. ISBN 978-92-5-139983-5. DOI: https://doi.org/10.4060/cd6216en

12. Jambor, A., & Gorton, M. (2025). Twenty years of EU accession: Learning lessons from Central and Eastern European agriculture and rural areas. *Agricultural and Food Economics, 13*, Article 1. DOI: https://doi.org/10.1186/s40100-025-00346-w

13. Kyryliuk, I., Kyryliuk, Y., Proshchalykina, A., & Hunia, V. (2020). Current trends in the implementation of the European model of ensuring the quality of livestock products in Ukraine. *European Cooperation, 4(48),* 47–67. DOI: https://doi.org/10.32070/ec.v4i48.100

14. Petkun, H. V., & Nedosekov, V. V. (2022). Analysis of EU and Ukrainian legislation for the cattle welfare. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary Sciences, 24(106), 108-113.* DOI: https://doi.org/10.32718/nvlvet10617

15. Riabinina, N. (2024). Consideration of obstacles to the development of the dairy industry of Ukraine on the way to European integration. *Technology Audit and Production Reserves, 4*(4(78)), 31–37. DOI: https://doi.org/10.15587/2706-5448.2024.309012

16. Shubravska, O., Prokopenko, K., Krupin, V., & Wojciechowska, A. (2024). Challenges and opportunities for the development of Ukrainian agriculture in the context of EU enlargement. *Studies in Agricultural Economics, 126*(2), 57–65. DOI: https://doi.org/10.7896/j.2833

17. Ziętara, W., Pietrzak, M., & Malak-Rawlikowska, A. (2024). Polish dairy farm transformations and competitiveness 20 years after Poland's accession to the European Union. *Animals, 14*(13), Article 2013. DOI: https://doi.org/10.3390/ani14132013

Дата надходження статті: 11.10.2026
Дата прийняття статті до публікації: 13.11.2026
Дата публікації статті: 19.11.2026